

- Jay Martin: *Downcast Eyes: The Denigration of Thought in Twentieth-Century French Thought*. Berkley–Los Angeles–London: University of California Press 1994.
- Jay Martin: *Nowoczesne władze wzroku*. W: *Przestrzeń, filozofia i architektura. Osiem rozmów o poznawaniu, produkowaniu i konsumowaniu przestrzeni*. Red. E. Rewers. Poznań: Wyd. Fundacji Humaniora 1999.
- Juzefovič Agnieška: „Vaizdo vaidmuo siejant komunikacines strategijas filosofijoje ir sociologijoje. „Filosofija. Sociologija” 24 (3):2013 s. 131-139.
- Kirtiklis Kęstas: *Kai vizualinis posūkis suka atgal: V. Flusserio medijų istoriosofija*. „Filosofija. Sociologija” 21(1):2010.
- Medijų kultūros balsai. Teorijos ir praktikos*. Ed. Vytautas Michelkevičius. Vilnius: Mene 2009.
- Mirzoeff Nicholas: *An Introduction to Visual Culture*. London: Routledge 1999.
- Mitchell Thomas W.J.: *Picture Theory: Essays on Verbal and Visual Representation*. Chicago–London: The University of Chicago Press 1995.
- Mitchell Thomas W.J.: *Showing seeing: a critique of visual culture*. „Journal of Visual Culture” 1 (2):2002.
- Orwell George: *Nineteen Eighty-four*. London: Secker and Warburg 1949.
- Platon: *Państwo*. Przeł. W. Witwicki. Kęty: Antyk 2003.
- Reimeris Ramojus: *Vizualumo studijos Lietuvoje*. „Filosofija. Sociologija” 22(1):2011 s. 3-11.
- Žilinskaitė Viktorija: *Vaizdo link: okuliarcentrizmas ir jo tyrimo metodologija*. „Filosofija. Sociologija” 21(1):2010 s. 3-10.

FENOMEN ZWROTU WIZUALNEGO WE WSPÓŁCZESNEJ KULTURZE – TREŚĆ POJĘCIA A ISTOTA ZJAWISKA

Summary

Opierając się na badaniach tak znanych interpretatorów wizualności jak W.J.T. Mitchell, M. Jay i V. Flusser, autorka analizuje problematykę „zwrotu wizualnego”, pokazuje, dlaczego filozofowie i badacze kultury zainteresowali się tematyką wizualności oraz w jaki sposób zachodzi wizualizacja różnych dziedzin współczesnego świata. Autorka omawia powiązania między wizualnym zwrotem (wzrokocentryzmem) i uprzywilejowaną pozycją, jaką zajmuje zmysł wzroku. Poprzez argumentację tezy, że dominacji wizualności nie należy postrzegać jako powrotu do mechanicznego kopiowania rzeczywistości, pokazana jest różnica między antyczną teorią *mimesis* i współczesną wizualnością, która symbolizuje raczej nie zwykłe kopiowanie prototypu, lecz postlingwistyczny obraz, zrodzony z wyobraźni, wzajemnego oddziaływania między koncepcją twórcy, aktem twórczym i otaczającą rzeczywistością. Badając powiązania między studiami wizualnymi a pokrewnymi naukami humanistycznymi i społecznymi, autorka ukazuje przedmiot badań i metody stosowane w tych dziedzinach akademickich. Uzasadniana jest teza, że zainteresowanie badaczy studiami wizualnymi oraz powstawanie nowych programów tego rodzaju studiów na różnych uniwersytetach i wyższych uczelniach jest powiązane ze zwrotem wizualnym i ugruntowaniem się wizualności we wszystkich dziedzinach współczesnego życia, a co za tym idzie – z szybko wzrastającym zapotrzebowaniem na wykwalifikowanych specjalistów z dziedziny wizualności. Autorka uważa, że studia wizualne są z zasady fenomenem interdyscyplinarnym, aczkolwiek można je traktować jako samodzielną dyscyplinę, mającą raczej charakter studyjny niż naukowy. Celem takiej dyscypliny jest tworzenie i rozwijanie teorii, które pomogłyby zrozumieć, w jaki sposób obraz funkcjonuje we współczesnej kulturze.

Streściła Agnieška Juzefovič

A PHENOMENON OF VISUAL TURN AND VISUAL STUDIES
IN CONTEMPORARY CULTURE

Summary

With references to such well known scholars of visual culture as T. Mitcheel, M. Jay and V. Flusser, the author examines the phenomenon of visual turn—shows how and why twentieth century philosophers and scholars are interested in visual culture and how visibility conquered various socio-cultural spaces. Interfaces between pictorial turn and privileging of vision over the other senses (ocularcentrism) and new technologies are analyzed. The author argues that visual turn should not be understood as a mechanical copying of reality or an act without creativity, therefore it is different from ancient theory of *mimesis*. Thus this paper disclose concept of visual, which represents not a return to traditional theory of adequacy, but rather it represents a re-discovered post-linguistic image created by interaction of imagination, conceptual creative process and visible reality. Interfaces among popular visual studies and various social sciences and humanities are analyzed; their testing problems and methods are highlighted. Conclude that scholar's attention focused toward visual studies and rousing of new visual studies programs at various universities and high schools is connected with domination of visual aspect in contemporary culture and rapidly growing need for specialists who could work in various fields of visual culture. The author argues that visual studies are interdisciplinary phenomenon, but they could be treated as a separate discipline, even if having rather studio than scientific nature. The aim of visual studies is to create and present theories to help understand how images function in the wider cultural sphere. By analyzing development of visual studies in contemporary Lithuania the author conclude that it is very dynamic and popular field.

Summarised by Agnieška Juzefovič

Słowa kluczowe: zwrot wizualny, obraz, wzrokocentryzm, *mimesis*, studia wizualne, interdyscyplinarność.

Key words: visual turn, image, ocularcentrism, *mimesis*, visual studies, interdisciplinary.